

2.9.2010

päivitetty 17.11.2010

Kansalliskirjasto

KIRJASTOJEN YHTEISET PALVELUT JA TALOUDEN SEURANTA

1. Tausta

YLIOPISTOUUDISTUS

Uusi yliopistolaki astui voimaan 1. tammikuuta 2010. Uuden lain mukaan yliopistot ovat nyt itsenäisen oikeushenkilön asemassa. Tämän johdosta yliopistot irtautuivat valtion kirjanpidosta ja alkoivat toimia itsenäisinä kirjanpitovelvollisina. Tämä merkitsi muutosta sekä käytettävien järjestelmien että käytäntöjen osalta. Talouden seurannassa siirryttiin budjettitalouteen ja rahoittajien edellyttämään kokonaiskustannusmallin käyttöön.

TALOUSHALLINNON JÄRJESTELMÄKSI SAP

Kirjanpidon ja talousseurannan järjestelmäksi valittiin SAP. Järjestelmä otettiin käyttöön hyvin nopeasti. Kirjauspuitteet määriteltiin nopean aikataulun puitteissa, jolloin osa totutuista seurantatasoista poistui. Järjestelmävaihdosta johtuen palkkakirjausten kohdentaminen muuttui oleellisesti. Aiempi palkkojen kohdentaminen palkkajärjestelmän avulla poistui. Palkkojen kohdentaminen siirtyi tehtäväksi Sole Time Management ohjelman tuntikirjausten perusteella.

TYÖAJAN KOHDENTAMISEEN SOLE TIME MANAGEMENT

Tuntiseuranta ja palkkojen kohdentaminen toteutetaan nyt SOLE Time Management ohjelmalla. Useimmat yliopistot käyttävät SOLE TM ohjelmistoa työajan kohdentamiseen. Järjestelmän avulla työaika kohdennetaan perus-, täydentävään- ja maksulliseen toimintaan. Lisäksi työaika kohdennetaan erilaisiin tehtäviin: koordinointi, aineiston hankinta, Nelli, kirjastojärjestelmät, projektit jne. (Liite2). Seurantatasoista jäi kuitenkin pois aiempi palkkajärjestelmän avulla palkkojen kohdentaminen projektille / sektorille. Nyt palkat kohdistuvat kirjanpidossa tulosalueen yhteisille palkkaprojekteille.

TYÖTEHTÄVÄT YLI SEKTORIRAJOJEN

Kirjastoverkkopalveluissa asiantuntijat tekevät työtä yli sektorirajojen. He kohdistavat työaikansa erilaisiin tehtäviin sekä perustoimintaan, täydentävän rahoitukseen ja maksulliseen toimintaan.

Palvelujen tuottamisessa ei kehitetä prosesseja kirjastosektorin mukaan vaan esim. verkkoaineisto hankintaan niistä kiinnostuneilla tahoille samalla neuvotteluprosessilla. Samoin kirjastojärjestelmän ylläpito ja kehittäminen hoidetaan samalla prosessilla sekä yliopisto- että ammattikoulusektorille. Henkilöstöressurssien kohdentamista ei tehdä kirjastosektorin mukaan, vaan palvelujen vuotuisten ja pitemmän aikavälin kehittämissuunnitelmien mukaan.

ARVONLISÄVERO, YLEISKUSTANNUSERÄT JA INDEKSIKOROTUS

Arvonlisälainsäädännön muutos vuoden 2010 alussa sekä yliopistojen aseman muutos vaikuttavat arvonlisäverokäytänteisiin. Vuonna 2010 uutta on ns. käänteinen arvonlisävero joka kohdistuu ulkomaisiin hankintoihin. Kirjastoverkkopalveluissa esim. verkkoaineostot, ohjelmistot ja ohjelmistoihin liittyvät palvelut ovat tämän veron piirissä.

OKM teki kesällä 2010 linjauksen, jonka mukaan Kansalliskirjaston rahoitukseen tulee arvonlisäverokompensaatio. Kompensaatio koskee arvonlisäveroa ja käänteistä arvonlisäveroa. Arvonlisämenettely kirjataan myöntöihin.

Helsingin yliopiston rehtorin yleiskustannuserä täydentävästä rahoituksesta on 5%. Kirjasto on yleensä saanut vapautuksen yleiskustannuserästä. Opetus- ja kulttuuriministeriön, Helsingin yliopiston ja Kansalliskirjaston välisissä neuvotteluissa sovittiin, että tavoitteena on että pysyvän toiminnan kaltaisiin hankkeisiin ei kohdenneta yleiskustannuserää. Kansalliskirjastolla on mahdollisuus periä 10% yleiskustannuserä. Kirjasto perii tyypillisesti toteutuneita kustannuksia vastaavan yleiskustannuksen (esim. tilavuokrat).

Yliopistojen rahoitukseen tulee indeksikorotus 2011 alkaen. Miten rahoitus kohdentuu Helsingin yliopistoon ja Kansalliskirjastoon on vielä epäselvää.

2. Rahoitus

Kirjastojen yhteisten palvelujen keskitetyn rahoituksen periaatteista tehty esitys on saatavilla kirjaston ulkoisilla verkkosivuilla osoitteessa:

<http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/koordinointi/kirjastosektorit.html>

Kirjastojen yhteisten palvelujen rahoitus perustuu kirjaston toimialan laajentamisen yhteydessä tehtyihin ratkaisuihin, jotka perustuivat silloin voimassa oleviin sopimuksiin Kansalliskirjaston ja kirjastojen välillä. Kirjastojen yhteisten palvelujen rahoitus vuonna 2010 on 6 208 023 € (ilman alv). Lukuun sisältyy vuonna 2010 saatu lisärahoitus 250 000€ kirjastojen yhteisten palvelujen rahoitustason nostoon sekä 300 000€ Lindan ja Arton vapaan kansalaiskäytön kustannuksiin. Kirjastojen yhteisten palvelujen rahoitus on kuvattu taulukossa 1.

Kansalliskirjasto on saanut määrärahoja hankkeisiin, jotka tukevat kirjastoille tuotettavia palveluja. Hankerahoituksen osuus on kuvattu taulukossa 2.

Taulukko 1. Kirjastojen yhteisten palvelujen rahoitus 2010

Rahoituslähde	Sektorirahoitus	Alv-kompensaatio (2010)
Perusmäärärahat	4 607 606	812 917
<ul style="list-style-type: none"> • hankinta • nelli • tietokannat* • koordinointi** 	3 614 800 379 200 361 000 252 606	727 200 45 890 16 321 20 356
Täydentävä rahoitus	1 340 000	
<ul style="list-style-type: none"> • yleiset kirjastot • Yhteisluetteloinnin keh. (Vapaa kansalaiskäyttö) • kirjastojen yhteisten palvelujen rahoitustason nosto 	790 000 300 000 250 000	
Maksullinen palvelutoiminta	260 417	
Yhteensä	6 208 023	
Alv-kompensaatio	812 917	
Määrärahat ja alv-kompensaatiot yhteensä	7 020 940	

* Lisäksi Kansalliskirjasto kohdentaa 120.000 e + alv kompensatio 4.564 e omien tietokanta ja järjestelmäpalveluiden tuottamiseen

** Sisältää Kansalliskirjaston valtakunnallista määrärahaa 37.6060 e + alv kompensatio 2.450 e

Taulukko 2. Hankkeet

Rahoituslähde		Alv-kompensaatio (2010)
Hankemäärärahat	1 018 491	
• KDK asiakasliittymä	800 000	
• KDK formaattimuunnin	59 000	
• KDK käytettävyyssuunn.	33 000	
• Julkaisuarkistoinfra-hanke (2010 osuus)	218 491	3 150

Kirjastoverkkopalvelujen budjetti rakentuu 2010 palveluittain:

- hankinta
- nelli
- kirjastojärjestelmä, tietokannat
- koordinointi

Kirjastoverkkopalvelujen budjetti 2011 rakentuu palveluittain:

- johto ja johdon tukipalvelut
- asiakkuuksien hallinta
- hankinta
- asiakasliittymä ja Nelli
- kirjastojärjestelmät
- datapalvelut
- (e-vapaa ja PAS)

Kirjastosektori palvelujen seurattavat kululajit ovat:

- e-aineistojen lisenssit
- henkilöstökulut
- atk-ylläpito ja kehittäminen
- tilakustannukset
- muut kulut

Kiinteät kustannukset muodostuvat verkkoaineistojen lisensseistä, atk-ylläpitokuluista, vakituisen henkilökunnan kustannuksista ja tilakustannuksista .